

Oslo, 5. desember 2019

Høringsnotat om Opplysningsvesenets fond (Meld St 29 (2018 - 2019))

Opplysningsvesenets fond er en stor grunneier i Norge og forvalter betydelige utmarksarealer. Norsk Friluftsliv er opptatt av hvordan disse utmarksarealene forvaltes til det beste for naturen, friluftslivet og klima.

Norsk Friluftsliv representerer 17 frivillige friluftslivsorganisasjoner i Norge med til sammen rundt 950.000 medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten som grunnlag for et riktig og variert friluftsliv.

Meldingen handler om hvem som skal være framtidig eier av verdiene i Opplysningsvesenets fond. Regjeringen skisserer to alternativer:

1. Den norske kirke overtar hele fondet.
2. Fondet deles mellom Den norske kirke og staten, der kirken får eiendomsretten til eiendommer som gjennom sin bruk, beliggenhet eller historie representerer en særskilt verdi for kirken, og der øvrige eiendeler i fondet tilfaller staten. I praksis betyr det at utmarksarealene i all hovedsak tilfaller staten.

Allemannsretten gjelder i utmark uavhengig av hvem som er eier, så grunnleggende sett burde det i utgangspunktet bety lite for utøvelsen av allemannsretten hvem som er eier.

For friluftslivet spiller det likevel i praksis en stor rolle hvem som er grunneier. Dette gjelder både i forhold til tilrettelegging i form av stier og løyper og for tilgang til jakt og fiske for folk flest.

Samfunnsverdien av naturgrunnlaget OVF forvalter, handler minst om den økonomiske avkastningen arealene gir fra drift og leieinntekter. Rekreasjonsverdiene arealene representerer, gir enorme gevinster i form av livskvalitet, folkehelse og naturopplevelser for de som får oppleve dem.

Det internasjonale naturpanelet IPBES lanserte 6. mai dette år en urovekkende påminnelse om naturens og artenes globale tilbakegang, som i stor grad skyldes menneskelig inngrep, nedbygging og påvirkning av arealene. Dette gjelder også for vår norske natur. Troen på at vi har mye uberørt natur i Norge med rikt artsmangfold er svært overdrevet. IPBES påpeker at vår måte å forvalte naturen på, undergraver våre etterkommeres eksistensgrunnlag.

For å ivareta OVF-arealens hovedverdier, mener vi det er viktig at disse disponeres av en eier eller eiere som kan forvalte dem i et langsiktig perspektiv til beste for samfunnets langsiktige behov, og som ikke er presset av et kortsiktig avkastningsbehov.

Norsk Friluftsliv ser det ikke som sin primæroppgave å ta stilling til eierskap, men tror det vil være uheldig med en oppsplitting og ut salg av arealer som reduserer mulighetene for en forsvarlig og langsiktig forvaltning i tråd med samfunnets behov. Vår erfaring med ut salg av statlig eiendom er at det også kan virke kostnadsdrivende for det høstingsbaserte friluftslivet allmennheten utøver.

Vi mener det er av allmenn interesse at utmarksarealene ikke fragmenteres, men forvaltes helhetlig av større eiere med et samfunnsoppdrag.

OVF har fylt denne rollen. Statskog som grunneier er også svært viktig for friluftslivet gjennom:

- *Å gi allmennheten tilgang til jakt- og fiske*
Eksempel: Finnemarka i Drammen/Lier har gitt økt tilgang til jakt og fiske for store befolkningsgrupper etter at Statskog tok over som eier
- *Å gi allmennheten tilgang til rimelig overnatting i naturen*
Eksempel: Statskog eier i dag og leier ut mange koier/hytter som alle har råd til å benytte seg av
- *Å forholde seg til en stor grunneier gjør det enklere for frivillige friluftslivsorganisasjoner*
Eksempel: Når organisasjonene tilrettelegger for friluftslivet gjennom rydding og merking av stier, er de avhengig av samarbeid med grunneierne. Statskog oppleves i dette arbeidet som en stor og god samarbeidspart
- *Å forvalte befolkningsnære skoger til det beste for friluftslivet – viktig for nærfriluftslivet*

En restrukturering av OVF-arealenes eierskap motivert av behovet for større kortsiktig kapitalavkastning er sannsynligvis i et langsiktig perspektiv et kostbart feilspor.

Uansett framtidig eierskap ber vi derfor Stortinget om at det legges føringer for forvaltningen av utmarksarealene at den skal skje til det beste for naturen, allemannsretten og klimaet.

Med vennlig hilsen

Lasse Heimdal
generalsekretær